

TEZGAHÜSTÜ TÜREV ARAÇ İŞLEMLERİ RİSK BİLDİRİM FORMU

I. ÖNEMLİ AÇIKLAMA

Tezgahestü piyasalar nezdinde yapacağınız türev araç işlemleri sonucunda kar elde edebileceğiniz gibi zarar riskiniz de bulunmaktadır. Bu nedenle, tezgahestü piyasalarda işlem yapmaya karar vermeden önce, piyasada karşılaşılabileceğiniz riskleri anlamanız, mali durumunuzu ve kısıtlarınızı dikkate alarak karar vermeniz gerekmektedir.

Bu amaçla, III-39.1 sayılı *Yatırım Kuruluşlarının Kuruluş ve Faaliyet Esasları Hakkında Tebliğ'in* (Tebliğ) 25 inci maddesinde öngörüldüğü üzere işbu *Tezgahestü Türev Araç İşlemleri Risk Bildirim Formu*'nda yer alan aşağıdaki hususları anlamanız gerekmektedir.

II. UYARI

İşlem yapmaya başlamadan önce çalışmayı düşündüğünüz kuruluşun gerçekleştirmek istediğiniz yatırım hizmet ve faaliyetlerine ilişkin yetkisi olup olmadığını kontrol ediniz. Sermaye piyasası işlemleri konusunda yetkili olan banka ve aracı kurumları www.spk.gov.tr veya www.tspb.org.tr internet sitelerinden öğrenebilirsiniz.

III. GENEL BİLGİLENDİRME

Tezgahestü türev araç işlemleri, işleme dair koşulların işlem taraflarının ihtiyaçları doğrultusunda ve karşılıklı pazarlığa dayalı olarak belirlendiği, borsalar ve teşkilatlanmış diğer piyasalar dışında gerçekleşen tezgahestü türev araçlara ilişkin alım satım işlemleridir.

Tezgahestü türev araç piyasalarında işlem gerçekleştirmeden önce ihtiyaçlarınıza uy-

gun tezgahestü türev ürünleri ve işlem koşullarını belirleyerek, ilişkili riskleri tespit etmenizi ve yatırım kararlarınızı bu çerçevede vermenizi tavsiye etmekteyiz.

Tezgahestü piyasalarda gerçekleştirilecek türev araç işlemlerinin taşıdığı özel risklerin anlaşılmasının kolaylaşması adına, organize piyasalarda gerçekleştirilen türev araç işlemleri ile tezgahestü piyasalarda gerçekleşen türev araç işlemleri arasındaki bazı farklılıklara sınırlandırıcı olmayacak şekilde aşağıda yer verilmektedir:

(i) Tezgahestü piyasalarda işlem gören türev araçlar, organize piyasa kurallarına tabi olmadığından organize piyasadaki türev araçlar gibi standart nitelik göstermemekte, tarafların ihtiyaçlarına göre düzenlenebilmektedir. Bu nedenle vade tarihi ve fiyat gibi sözleşme özelliklerinde her bir yatırımcı özelinde farklılaştırılabilir.

(ii) Tezgahestü türev araçlar, organize piyasadaki türev araçların aksine karşı taraf riski taşımakta olup, bu tezgahestü türev araç işlemlerinde, kural olarak, takası garanti eden bir kurum bulunmamaktadır.

(iii) Organize piyasalarda işlem gören türev araçların el değiştirmesi mümkün iken, tezgahestü türev araç işlemlerinden kaynaklanan hak ve yükümlülüklerin el değiştirmesi, kural olarak, mümkün değildir. Bir başka deyişle tezgahestü türev araç işlemlerinin likit bir ikincil piyasa bulunmamaktadır. Tezgahestünde gerçekleştirilen işlemlerin vadesinden önce sonlandırılması, taraflar arasında akdedilen sözleşmeler ile işleme ilişkin özel hükümleri ihtiva eden işlem talimat formlarında yer alan hüküm ve koşullara tabidir.

(iv) Organize piyasadaki türev araçların takası genellikle nakdi uzlaşma ile gerçekleşirken, tezgahüstü türev araç işlemlerinin takası, tarafların anlaşmasına göre fiziki veya nakdi uzlaşma ile gerçekleştirilmektedir.

Bazı tezgahüstü türev araçlara dair genel bilgilere aşağıda yer verilmektedir. Ancak, yatırım kuruluşu ile gerçekleştirebileceğiniz tezgahüstü türev araç işlemleri bunlar ile sınırlı değildir.

Vadeli Dayanak Varlık Alım Satım İşlemleri veya Forward İşlemler

1. Forward işlemler, işlem taraflarına, belirli bir vadede, önceden belirlenen fiyat-tan/kurdan/orandan, belirli bir miktar ve nitelikte dayanak varlığı alma ve satma yükümlülüğü veren işlemlerdir.

2. Vade tarihinde oluşan piyasa fiyatı, işlem talimat formunda taraflarca belirlenen referans piyasa fiyatından yüksekse, vadeli dayanak varlık alan taraf kar edecek, vade tarihinde oluşan piyasa fiyatının düşük olması durumunda ise, karşılıklı edimlerin ifası işlem talimat formunda belirlenen fiyat üzerinden yapılacağı için vadeli dayanak varlık alan taraf zarar edecektir. Vadeli dayanak varlık alan ve satan tarafların uğrayabileceği zararın azami bir sınırı bulunmamaktadır.

3. Vadeli dayanak varlık alım satım işlemlerinde fiyatlandırma yapılırken, dayanak varlığın spot fiyatı üzerine risk primi ve taşıma maliyeti gibi maliyetler eklenmektedir.

Opsiyon İşlemleri

1. Opsiyon işlemleri, opsiyon primi karşılığında opsiyon alan tarafa belirli bir vadede veya belirli bir vadeye kadar önceden belirlenen fiyattan (kullanım fiyatı), dayanak varlığı alma veya satma hakkı veren veya nakit bedel elde etme hakkını içeren, op-

siyon satan tarafı ise yükümlü kılan işlemlerdir.

2. Opsiyon işlemleri, opsiyonun türüne göre, opsiyon alan tarafa alım veya satım hakkı verebilmektedir. Alım opsiyonu, opsiyon alan tarafa dayanak varlığı önceden belirlenen bir fiyattan belirli bir tarihte veya belirli bir tarihe kadar alma hakkı verirken, satım opsiyonu ise, satım opsiyonu alan tarafa dayanak varlığı önceden belirlenen bir fiyattan belirli bir tarihte veya belirli bir tarihe kadar satma hakkı tanımaktadır. Opsiyon işlemlerinden kaynaklanan alım satım hakları fiziki veya nakdi uzlaşma ile kullanılabilir.

3. Opsiyon alan taraf, opsiyon hakkını kullanmanın kazançlı olmadığını düşündüğü durumlarda, opsiyon hakkını kullanmayarak işlemden kaynaklanan zararını opsiyon primi ile sınırlama imkanına sahiptir.

4. Opsiyon satan tarafın opsiyon işleminden kaynaklanabilecek zararı, dayanak varlığın vade tarihindeki piyasa fiyatına göre değişecek olup, bir üst sınırı bulunmamaktadır.

5. Opsiyon primi fiyatlandırılırken, dayanak varlığın spot fiyatı, kullanım fiyatı, vade tarihine kalan gün sayısı, dayanak varlığın volatilitesi, varsa dayanak varlığın sermaye kazancı dışındaki getirileri, faiz oranı, döviz kurları, piyasanın yapısı ve işlem maliyetleri gibi faktörler dikkate alınmaktadır.

Şartlı Opsiyon İşlemleri

1. Tezgahüstü piyasalarda opsiyon işlemleri, işlem taraflarının ihtiyaçlarına göre şekillendirilebildiğinden, işlem tarafları olağan opsiyon işlemlerinden daha karmaşık yapıdaki egzotik opsiyon türlerini tercih edebilirler.

2. Şartlı opsiyon işlemleri egzotik opsiyon işlemlerinin bir alt türü olup, opsiyon alan

tarafa belirli şartların gerçekleşmesine veya gerçekleşmemesine bağlı olarak opsiyonu kullanma hakkını veren opsiyon sözleşmelerini ifade etmektedir.

3. Şartlı opsiyon işlemlerinde opsiyon satan taraftan yükümlülüğünü yerine getirmesinin talep edilebilmesi için opsiyon alan tarafın, opsiyon primini opsiyon primi ödeme tarihinde ödemiş olması ve taraflarca işlem talimat formunda kararlaştırılan şartların, gözlem tarih(ler)i ve gözlem saat(ler)inde gerçekleşmesi gerekmektedir.

4. Şartlı opsiyon işlemleri de opsiyon işlemlerinin bir türü olduğundan, benzer esaslar ile fiyatlandırılmaktadır.

Swap İşlemleri

1. Swap işlemleri, tarafların işlem talimat formunda belirlediği şartlar çerçevesinde, sırasıyla başlangıç valör tarihinde, ara hesaplama tarih(ler)inde ve bitiş valör tarihinde, dayanak varlık miktarını ve karşı dayanak varlık miktarını takas ettikleri veya nakdi uzlaşma gerçekleştirdikleri vadeli işlemlerdir.

2. Swap işlemi fiyatlandırılırken, dayanak ve karşı dayanak varlığın spot fiyatı, işlemin süresi, dayanak ve karşı dayanak varlığın volatilitesi, faiz oranı, döviz kurları, piyasanın yapısı ve işlem maliyetleri gibi faktörler dikkate alınmaktadır.

IV. İKİNCİL PİYASAYA İLİŞKİN BİLGİLENDİRME

Tezgahestü piyasalardaki türev araçların likit bir ikincil piyasası bulunmamaktadır. Ancak yatırım kuruluşu ile akdedeceğiniz sözleşme kapsamında, belirli koşullar çerçevesinde, mevcut pozisyonların tersine pozisyon alınması söz konusu olabilecektir.

V. RİSK BİLDİRİMİ

İşlem yapacağınız yatırım kuruluşu ile akdettiğiniz Sermaye Piyasası Faaliyetleri Çerçeve Sözleşmeleri Genel Hüküm ve Şartları (“Genel Sözleşme”) ile Genel Sözleşme’nin ekinde yer alan Yatırım Hizmet ve Faaliyetleri Genel Risk Bildirim Formu’nda belirtilen hususlara ek olarak, tezgahüstü türev araç işlemlerinin ilişkili olduğu bazı risklere aşağıda yer verilmektedir:

1. İŞ YATIRIM nezdinde açtıracacağınız hesap ve bu hesap üzerinden gerçekleştirilecek tüm tezgahüstü türev araç alım satım işlemleri Sermaye Piyasası Kurulu’nca (“Kurul”) çıkartılan ilgili her türlü mevzuat ve benzeri düzenlemelere tabidir.

2. Tezgahestü türev araç işlemleri, işlem taraflarının ihtiyaçları doğrultusunda karşılıklı pazarlığa dayalı olarak gerçekleşmekte ve tarafların yükümlülüklerini yerine getirmemesi ihtimali çerçevesinde karşı taraf riski içermektedir. Tezgahestü piyasalarda gerçekleştirilen işlemlerin netleştirilmesi ve takasına ilişkin anlaşmalar yapılabilecek olmakla birlikte, yürürlükteki mevzuat kapsamında, tezgahüstü piyasalarda merkezi karşı taraf konumunda bir kurum bulunmadığından, bu tür anlaşmaların varlığı taraflara işlemlerin sonuçlandırılması aşamasında herhangi bir garanti ya da koruma sağlamamaktadır. Bu nedenle işlem gerçekleştirilmeden önce karşı taraf konumundaki yatırım kuruluşunun, işlemde doğan yükümlülüğünü ifa kabiliyetinin tarafınızca değerlendirilmesi gerekmektedir.

3. Tezgahestü türev araç işlemleri, işleme konu dayanak varlığın türüne ve vade sonuna kalan gün sayısına göre değişiklik gösteren likidite riski ihtiva etmektedir. Tezgahestü türev araçların ikincil piyasası bulunmadığından ve bazı hallerde işlemi ters işlem ile kapatmak mümkün olamayacağından, likidite riski diğer serma-

ye piyasası araçlarına göre daha yüksektir. Piyasalarda meydana gelebilecek dalgalanmalardan dolayı yatırımınızın beklediğiniz kadar kâr getirmemesi veya ciddi ölçüde zararla sonuçlanması mümkündür.

4. Yatırım kuruluşları ile gerçekleştireceğiniz işlemlerin üçüncü taraflarla yapılmış olarak kabul edilmesi ve yatırım kuruluşlarına işlemlere danışmanlık eden ya da garantör taraf olarak bakılmaması gereklidir. Bu doğrultuda, tarafınızca gerekli görülmesi durumunda yatırım kuruluşları ile akdedilecek sözleşmelerin müzakeresi aşamasında ve işlem gerçekleştirmeden önce danışmanlık hizmeti alınması uygun olacaktır.

5. Tezgahestü türev araç işlemleri, farklı özelliklere sahip işlem taraflarının kendilerine özgü ihtiyaçlarına karşılık vermek üzere yapılandırılmaktadır. Bu kapsamda, yatırım kararı almadan önce, işlem gerçekleştirmek istediğiniz tezgahestü türev araçları, ihtiyaçlarınıza uygunlukları ve barındırdıkları risk unsurları gibi çeşitli açılardan dikkatlice değerlendirmeniz ve gerek duymanız durumunda profesyonel yardım almanız tavsiye olunur.

6. Tezgahestü türev araç işlemi gerçekleştirmeden önce ve işlemin vadesi içinde, piyasa riskine ilişkin değerlendirme ve takip yapılması tamamen bu riske maruz kalan işlem taraflarının sorumluluğu altındadır. İşlemlere aracılık eden kurumların yatırımcılara ve işlem taraflarının birbirlerine piyasa ve fiyat hareketleri konusunda bilgi verme zorunluluğu/yükümlülüğü bulunmamaktadır.

7. Tezgahestü türev araç işlemleri sonucunda sağlanacak getiri kadar karşılaşılması muhtemel zarar da yüksek olabilir. Piyasa koşullarında, paritelere, fiyatlarda, kur ve faiz oranlarında ve işleme veya ürüne dair sair unsurda beklemediğiniz gelişmeler olması durumunda, yatırdığınız teminat tutarlarının tümünü kaybedebileceğiniz

gibi, gerçekleştirdiğiniz işlemin türüne bağlı olarak zararınız yatırdığınız teminat tutarlarını da aşabilecektir.

8. Tezgahestü türev araç işlemlerinin kişisel ihtiyaçlara göre yapılandırılmış olması ve işlemlerin sonuçlandırılması ya da diğer bir tarafa devredilmesine ilişkin içerdiği kısıtlamalar nedeniyle, herhangi bir tezgahestü türev işleminin, işlem başlangıç fiyatından ya da herhangi bir fiyat üzerinden tasfiye edilmesi mümkün olmayabilir.

9. Aşağıda "Çıkar Çatışması" başlığı altında izah edildiği üzere, emir verdiğiniz yatırım kuruluşunun emirlerinizi karşı taraf olarak yerine getirdiği durumlarda, siz zarar ederken yatırım kuruluşu kar edebilmektedir. Bu durumlarda yatırım kuruluşu ile aranızdaki çıkar çatışmasının bilincinde olmalısınız.

10. Yatırım kuruluşu ile akdedeceğiniz sözleşmeler kapsamında, tezgahestü türev araç işlemlerinin erken sonlandırılması ve/veya dayanak varlığın ikame varlık/değer ile değiştirilmesi mümkün olabilecektir. Bu konuda, yatırım kuruluşu ile akdetmeyi düşündüğünüz sözleşme koşullarının incelenmesinde ve tarafınızca gerekli görülmesi durumunda, yatırım kuruluşu ile müzakere edilmesinde fayda bulunmaktadır.

11. Yabancı para cinsinden yapılan işlemlerde, yukarıda sayılan risklere ek olarak kur riskinin olduğu, kur dalgalanmaları nedeniyle farklı para birimleri bazında değer kaybı olabileceği, devletlerin yabancı sermaye ve döviz hareketlerini kısıtlayabileceği, ek ve/veya yeni vergiler getirebileceği, alım satım işlemlerinin zamanında gerçekleşmeyebileceği bilinmelidir.

12. Tezgahestü türev araç işlemlerinde, gerçekleştirmek istediğiniz işlemin türüne bağlı olarak, yatırım kuruluşu tarafından işlem ve/veya hesap bazında başlangıç ve sürdürme teminatı talep edilmesi ve işlem-

lerin devamı süresince teminat tamamlama çağrısında bulunması mümkündür.

13. Tezgahüstü türev araç işlemlerinin üçüncü kişilere devri kural olarak mümkün değildir.

14. Tezgahüstü türev araç işlemleri, yatırım kuruluşu ile akdedeceğiniz sözleşmede ve gerçekleştirmek istediğiniz her bir işlem özelinde düzenlenecek olan işlem talimat formlarında yer alan hüküm ve koşullara tabi olup, sözleşme akdetmeden önce sözleşme hükümlerinin, işlem gerçekleştirmeden önce ise yatırım kuruluşu ile mutabık kaldığınız işlem koşullarının tarafınızca dikkatle değerlendirilmesi büyük önem arz eder.

VI. DİĞER RİSKLER

Tezgahüstü Türev Araç İşlemleri Risk Bildirim Formu, forma konu ürün ve piyasalara ilişkin riskler hakkında genel olarak bilgilendirilmenizi amaçlamakta olup, farklı ihtiyaçlara göre değişik şekillerde yapılandırılabilen tezgahüstü türev araç işlemlerinden ve uygulamadan kaynaklanabilecek tüm riskleri kapsamayabilir. Bu nedenle yatırım kararı almadan önce işlem gerçekleştirmek istediğiniz piyasalar ve ürünler ile ilgili gerekli araştırmayı yapmanızı ve profesyonel yardım almanızı tavsiye ederiz.

VII. ÇIKAR ÇATIŞMASI

Tezgahüstü türev araç işlemlerinde emir verdiğiniz yatırım kuruluşu, gerekli yetki belgelerine sahip olmak kaydıyla, emirlerinizi, işlemin karşı tarafı olarak kendi hesabından gerçekleştirebileceği gibi (portföy aracılığı yöntemi); yetkili bir başka yatırım kuruluşu hesabından sizin ad ve hesabınıza veya kendi adına ve sizin hesabınıza da (işlem aracılığı yöntemi) gerçekleştirebilir. Portföy aracılığı yönteminin uygulandığı durumlarda, yatırım kuruluşu size karşı taraf olarak pozisyon almakta ve sunulan

hizmet ya da ürünün niteliği gereği sizin zarar etmeniz yatırım kuruluşunun kar elde etmesiyle sonuçlanabilmektedir. Tezgahüstü türev araç işlemlerinde genellikle portföy aracılığı yöntemi kullanılmakta olup, bu durumlarda yatırım kuruluşu ile aranızdaki çıkar çatışmasının bilincinde olmalısınız.

VIII. FİYATLANDIRMA, KOMİSYON, ÜCRET VE VERGİLER

1. Tezgahüstü türev araç işlemlerinin fiyatlandırılmasında dikkate alınan temel faktörlere yukarıda “Genel Bilgilendirme” başlığı altında her bir işlem türü özelinde yer verilmektedir. Fiyatlandırma, işlem gerçekleştireceğiniz yatırım kuruluşu tarafından her bir işlem özelinde gerçekleştirilecek ve işlem öncesinde onayınıza sunulacaktır. İşlemler taraflarca işlem talimat formunda mutabık kalınan fiyatlar üzerinden gerçekleştirilir.

2. Kural olarak portföy aracılığı yöntemi ile gerçekleştirilen tezgahüstü türev işlemlerde maktu bir ücret veya komisyon alınmamaktadır. Ancak işlemlerinizi ilgili mevzuatta belirlenen oranlarda vergiye tabi tutulacaktır. İşlemlerinize başlamadan önce, işlemlerinize ilişkin vergi tutar veya oranları ile varsa ücret ve komisyona ilişkin bilgiler talebiniz üzerine tarafınıza bildirilecektir.

Yukarıda yer alan *Tezgahüstü Türev Araç İşlemleri Risk Bildirim Formu*'nu, tezgahüstü türev araç işlemlerine başlamadan önce okudum, anladım ve işbu *Tezgahüstü Türev Araç İşlemleri Risk Bildirim Formu*'nun bir örneğini elden teslim aldım.

YATIRIMCI

Lütfen aşağıdaki kutucuğa el yazınız ile
“Okudum, anladım ve teslim aldım.” ya-
zarak imzalayınız.

Hesap No:

Tarih:

Adı Soyadı/Ticaret Unvanı:

E-Posta Adresi:

YATIRIMCI

Lütfen aşağıdaki kutucuğa el yazınız ile
“Okudum, anladım ve teslim aldım.” ya-
zarak imzalayınız.

Hesap No:

Tarih:

Adı Soyadı/Ticaret Unvanı:

E-Posta Adresi: